

„Magyarországgal Istennek terve van”

Beszélgetés Döbrentei Kornéllal

Döbrentei Kornéllal – hosszú várakozás után – 2006 májusában kezdtünk el beszélgetni. Mint mondta, ekkorra érett meg az idő és az elhatározás. Közvetlenül a választások után voltunk, a túléléshez szükséges erő- és reménymagvakat éppen csak hogy elültettük a lelkünkben. A beszélgetések során ezek a magocskák kicsíráztak, és fokozatosan biztató palántákká izmosodtak. Hírül is adjuk: akárhogyan ostoroztatunk, Magyarországgal Istennek terve van!

Döbrentei Kornél katonatiszti családból származik, eszmei-morális-érzelmi örökségében első a hazaszeretet, a rendületlen hűség a hazához. Amint honvédő hőseink évszázadokon át Istenért és a hazáért! kiáltással indultak harcba, szent háborúba, Döbrentei Kornél, a magyar irodalom bátor, szenvedélyes, megalkuvást nem tűrő toll- és kardforgatója a vértelen élethalál- és kultúrharc mezején éppen úgy Istenért és a hazáért küzd, mint a hajdani vitézek.

Hitetlen, ateista – Isten nélküli – világunk minden baja és bűne abból fakad, hogy az ember elszakadt Istentől, és a Teremtő helyett a teremtmény akar uralkodni. Ennek a helyzetnek a súlyos következményeit a magyarság sorsa világosan tükrözi: a nemzet darabokra tépve fogyatkozik, a népesség öntudatlanul éli önfeladó, önpusztító életét. Ebben a kietlen és sötét világban szükség van fényt sugárzó őrállókra, mert „Isten ilyen lángoszlopoknak rendelé a költőket”...

A magyar költészet nagyjainak szellemi utódaként Döbrentei költészetét és publicisztikáját a nemzetköziség malomkövei között őrlődő magyarság megmaradásának a szolgálatába állította. A költő Krisztus katonája; a hit a pajzsa, remény a zászlaja, és szeretete a legizőbb hazaszeretet.

– A tanúk lassan elmennek, fogyatkoznak, és a fiatalok még mindig keveset tudnak 1956-ról. Már az 50. évfordulónál tartunk, de elballgatják, maszatolják, torzítják az eseményeket még ma is. Pedig emlékeznünk kell minden kis részletre, mert a világ leg-tisztább forradalmában megszületett a magyar nép sokat hiányolt egysége. Mire emlékszik, milyen élményekkel gazdagította a tízéves Kornélt 1956?

– Ha őszinte akarok lenni, 1956-ban – aminek akkor, mi gyerekek még nem fogtuk fel a jelentőségét, csak éreztük, hogy valami van a levegőben – rendkívüli örültünk, hogy nem kellett iskolába járni. Nagy történelmi visszaemlékezés helyett elmondom életem legnagyobb közösségi élményét. A Nagykőrösi út felől

Részlet a költő 60. születésnapja alkalmából, a Kairosz Kiadónál megjelent, azonos című könyvből.

jöttek be az oroszok, rohantak Budapest felé. Pestszentimrén nagy volt a nemzeti felbuzdulás, és ugyan apánk megtiltotta, hogy kimozduljunk a kertből, természetesen kiszöktem, és elmentem a vasútállomáshoz. A vasútállomáson láttam, hogy a rendőr ott áll, de fegyvertelenül, és a munkásemberek döntik föl a vasúti kocsikat, és barikádokat, magyarul torlaszt építenek. Odakeveredtem közéjük én is. Valami sínt kellett megemelni, mentem, hogy segítsék. Rám nézett egy öreg szaki – amíg élek, azt a pillanatot nem felejttem el: – Ez az öcsi, mindent bele! – mondta az öreg, nem is törődött velem, hány éves vagyok. Nem zavart haza; bár kis kölyök voltam, de befogadtak, valamiben részt vehettem a nagyokkal, ami nemes ügy, és akkor megéreztem, hogy milyen egy, azóta se igen tapasztalt, meleg emberi közösség. Megérkeztek a tankok, de közben mi már hazakeveredtünk. Otthon apánk megrovó hangjából – mivel kiszöktünk – mégis valami elismerésszerűt hallottam ki. Az oroszok nagy sorozatokkal szétlőtték a torlaszt, amit építettünk, de mi késleltettük őket. Boldog vagyok, hogy részt vettem, és azóta áttételesen igyekszem e torlaszt tovább építeni. A másik emlékem, hogy egy éjszaka bekopogtak hozzánk fiatal emberek, akik valahonnan tudták, hogy apám katonatiszt volt, és beültették egy autóba. Kiderült, hogy Gyál környékén találtak két légvédelmi löveget, amivel ki lehetett löni az orosz tankokat, de a fiúk nem tudták beállítani. Szóval apa elment az éjszaka, amitől nagyon féltünk, mert ha ez egy „horthysta” katonatisztról kiderül, fölakasztják. Az öreg fenemód elszánt ember volt, bizony elment, beállíttatta velük a lövegeket, megmondta a fiúknak, hogy mi a teendő, aztán hazahozták. Pestszentimre-felsőn apám vezette a torlaszépítést, azt az oroszok nehezebben is vették be, mert azt már katona építette. Most már utólag, ennyi év elteltével, beszélhetünk róla, de ha ez akkor kiderül, épp elég lett volna! Egyébként édesapámat megválasztották a Lampart Műveknél a munkástanács tagjának, amiért később el is bocsátották. Miután eszébe se jutott disszidálni, várta, hogy érte jönnék, a kis bőrönd össze is volt készítve, mert idáig még mindig mindenkit följelentettek. Bátor ember volt, Istenem, bár én volnék ilyen, vagy lettem volna ilyen! A másik emlékem, hogy apám tüzet rakott a ház oldalában, és anya kérdezi: azokat a leveleket is? Emlékszem, anya elővette és kihozta a harctérről küldött összes, éveken át őrzött, selyemszalaggal átkötött szerelmeslevelet, melyekbe beleivódott a levendulaillat. Apa nagyon okos ember volt, és tudta, hogy itt mindenre kiterjed a figyelem, és nem akarta, hogy ezek a levelek idegen kézbe kerüljenek. Ott ültem mellette, és emlékszem, hogyan dobta bele egyenként a papírokat a tűzbe, és csak annyit láttam: „édesem”, és már el is lobbant az egész. Ezzel a tűzzel az egész ifjúságunk emésztődött el. Arra is emlékszem, hogy nálunk iszonyatos lövöldözés volt november 4-én hajnalban. '56-ról nekem főleg ez a két dolog maradt meg: a közösségi élmény és a másik, hogy apám tüzei el a leveleket, és várja, hogy érte jönnék. És nem fogja elhinni, nem jelentették föl. Mindenki tudta, az egész felsőimrei torlaszépítést is, és mégsem. Hihetetlen. És ez talán fontos is.

– *Van-e racionális alapja a hitének? A hitét racionálisan is meg tudja magyarázni?*

– Igen, én úgy érzem, van: a teremtett világmindenség feltételez egy Teremtőt. Ezt a hitet a mindennapjaimban, az úgynevezett alkotó munkában élelem meg.

El kell hinnünk, tudomásul kell vennünk azt, hogy ami emberi érzékszervekkel felfogható, az nem a teljes valóság, hanem ezen kívül egy döbbenetes, láthatatlan világ is létezik. Amire Shakespeare is utal: „Több dolgok vannak földön és egen, / Horatio, mintsem bölcselmetek / Álmodni képes.” Nagyszerű orvosok, akik valóban a fizikai léttel vannak elkötelezve – képességeiket latba vetve azt mentik, ha tudják –, de mint hívők tisztában vannak azzal, hogy a test egy mulandó porhüvely, és van a lélek, ami kikezdehetetlen. Ha hiszek a lélekben, akkor ilyen értelemben kérdés lehet, hogy ez racionális-e. Az előzőek értelmében valóban racionális. Bár a láthatót a test hordozza, mert az megfogható, de én igenis tudom azt, és nem misztikából, nem a sámánok ráolvasásából, hogy igenis van egy több dimenziós világ felettünk, amelynek mi is részesei vagyunk, amely létezik, de nem látható. Ám érzékeny emberek jeleket, jelzéseket kapnak onnan.

– *Azt írja: „késik a kegyelem,” „Túrni, túrni gyötrelmem, / álarcul Jób-szelídséget kéne öltennem, / de nem, de nem, / a belenyugvás fürtelem, / ragadjuk föl a Szent Jobbot, / dörömböljünk, repesszük szét a mennyboltot.” Isten bosszútűrő, de igazságos. Nem a kegyelemért kellene inkább könyörögni? Biztos, hogy nem jogos a büntetés?*

– Örülök neki, hogy ezt ilyen világgá kiáltóan fogalmaztam meg. A versek különböző lelki stációban születnek. Lehetséges, hogy mikor e költemény fogant, nekem mint istenhívőnek és költőnek igazam volt, mert olyan, ma is vállalható lelkiállapotban voltam. Az is lehet, hogy még nem jutottam el az alázatnak olyan mély fokára – ami nem megalázkodást jelent –, amire talán a katonaősök által a génjeimbe oltott szilajság miatt sem vagyok képes. Ezért is mondtam, hogy kapjuk föl a Szent Jobbot és aztán azzal dörömböljünk, mert úgy érzem, erkölcsi kötelességem, hogy szóval, de tettel is megvédjem a saját fajtámat. Még nem tudok annyira alázatossá válni, amennyire talán az Úr elvárja tőlem. Tehát ez a vers éppen a jóni magatartás ellen lázad, holott lehet, hogy Jóbnak igaza van, de én még nem érkeztem meg a nemes beletörődésnek erre a fokára. Legyek őszinte? Még ma sem.

– *Azt írta: „Aki a magyarság nevében igazmondásra mer vállalkozni, kardélre hányatik.” Akkor az igazság elhallgatása ma már önvédelem?*

– Nem. Az igazság elhallgatása önhalál.

– *Annak ellenére kardélre kell hányattatni?*

– Nem kéne, de Európának ebben a zugában az erkölcsi következetesség oda vezet.

– *Ézsaiás írja: „A törvényt zsinórmértékké teszem, és az igazságot mércévé” (Ézs 28,17). „Ítéleted idején is benned reménykedünk, Uram... Mert ha ítéletet tartasz a földön, igazságot tanulnak a világ lakói. Ha a bűnös kegyelmet kap, nem tanul igazságot” (Ézs 26, 8). Nálunk egy köztörvényes bűnöző miniszterelnök lehet, és az igazságszolgáltatás helyett „joggyakorlat” van. Mi a következménye annak, hogy nincs visszatartó erő, hogy a bűnösök sohasem tanulnak igazságot?*

– Nyilvánvaló a bűnök szaporodása. Félek, hogy ez vissza fog ütni, méghozzá nemzedékeken át és nagyon durván. Néha depresszióimban azt hiszem, kivédhetetlenül. A bűnelkövetőket valóban meg kellene büntetni. Hiszen morálisan ezek

az emberek nem érettek, gátlástalanok, tőlük ne várjunk megtérést. Történelmi megközelítésben rendre megtapasztalhattuk napjainkig, hogy a hóhérok nem bocsátanak meg az áldozatoknak. Sem bocsánatot nem kérnek a magyar néptől, sem meg nem igazulnak. Az emberiséget a fortélyos félelem és a leigázó erő igazgatja. Ha például hazaárulásért '56-ban egy „élcsapatnyi” főkolompost kivégeznek, a többi megrettent volna. A szabadságharcot legyőzték, aztán jöttek a vérbosszút lihegő, ateizmuson nevelkedett zsoldoslegények, akik teljes felelőtlenséggel és gátlástalanul öldököltek – és ha kell, ma is megteszik, hiszen hiányzik a visszarettenő erő.

– *Mindnyájan elhagyjuk az Atyát, tékozló fiúként Istentől távoli életformát folytatunk, a disznók közé keveredünk, és a megtérés lényege ennek a szituációnak a felismerése. A megtérés tulajdonképpen bűnlátást jelent, saját életem vétkeinek a felismerését, amikor a tehetetlen lelkifurdalás gyötrelméből az isteni kegyelem kivezető utat nyújt: mert visszatalálhatok az Atyához. Az egész tékozló fiú példázat a visszatalálás lehetősége és a megbocsátás története. A kérdés az, életében a megtérés összekapcsolódik-e a bűnvallással?*

– Szép ez, amit mond, de én nem ennyire sarkítottan látom. Elfogadom és gyakorlom is a napi önvizsgálatot. Csupán azzal a belátással, hogy Isten magára hagyta a világot, és hagyja, hogy benne mi megigazuljunk, megtérjünk, ahogy ön mondja, úgy nem lehet élni. Ennél gazdagabb, sokrétűbb a teremtés és az emberi elhivatottság. Örök büntudattal, önmarcosással persze lehet élni, de csak úgy, hogy az kifakítja az életet. Ha az egyes embert belekényszerítik megalázó kompromisszumokba, jellemhibákba, a bűnbeesésbe, amikor nincs módja olyan társadalmi viszonyokat választani vagy azokat megválasztani – itt most én kifejezetten a Kárpát-medence térségéről beszélek, amelyben olykor az volt az érzésünk, hogy Isten magunkra hagyott minket –, akkor itt nem szabad állandó jelleggel büntudattal élni, mert az megbénít. Arról nem is beszélve, hogy velünk szemben mindig nagyobb bűnöket követtek el. És miután a feloldozás – a történelmi mindenképpen – elmaradt, a pusztá kérdésfeltevés a belenyugvás mazochizmusához, önleminősítéshez vezethet. Az ellenünk elkövetett bűnök olyan súlyosak voltak, amelyekkel szemben szinte eltörpülnek a mi mindennapi vétkeink, már azoké, akik az ateista rendszer ellen halkan vagy erősen lázadtak. Nem olyan erővel persze, mint Mindszenty bíboros hercegprímás úr vagy az 1956-os szabadságharcosok, előttük meghajtom a fejem. Meggyőződésem, hogy az igazi hívőket, a magyarságukat vállalókat a bolsevizmus elleni harc meg is tisztította. Ebben az országban először azoknak kellene bűnbánatot gyakorolniuk, bocsánatot kérniük, megkövetniük, akik a megszállókkal kollaboráltak, akik földadták a hitüket, és eladták a meggyőződésüket. Helyettük nem vezekelhettek, és nem is akarok. Nem akarom felmenteni magamat a saját gyarlóságom alól, de nem én kollaboráltam, nem én súgtam, épültem be, nem én telepítettem ki a családokat, nem én likvidáltam a parasztságot, a történelmi középosztályt, nem én adtam hóhérekre a magyarságért kiállókat, nem én akasztottam non stop 1956 után. Tehát, amikor mi büntudatról beszélünk – bár a kérdése erkölcsileg, hitéletileg jogos –, akkor azért az előbbieken is el kéne gondolkodni.

– *Isten azt mondja: enyém a bosszúállás, én megfizetek. De a majdani isteni igazságszolgáltatásban való hit és remény ellenére lemondhatunk-e a földi igazságszolgáltatásról?*

– Nem szabad lemondanunk! A tétel igaz, de egy fogyó, sőt forгатókönyv szerint fogyásra ítélt nép esetében már sem a bibliai igazság, sem az isteni ki nyilatkoztatás nem érvényesülhet hatékonyan az evilági időben. Rövid távon ez különösen igaz.

– *Isten megbocsát nekünk, ha mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek.*

– Dölyfnek tűnhet, de nem kérem Isten bocsánatát azok számára, akik a magyarság ellen annyit vétkeztek. Nem. Túl sok a halottunk és túl sok a szenvedés. Sajnálom. Lehet, hogyha nőnek születek, elnézőbb vagyok a maradék élet nevében, de én csak költő vagyok, én itt születtem, és nem tudok szabadulni a ránk mért véres igazságtalanságo któl. Ezért én nem bocsáthatok meg, nincs hozzá jogom; ebben az országban nincs kollektív megbocsátás!

– *Valóban úgy véli, hogy „kalmárkézre adatott a jövő”, és a magyarságra vonatkozóan „silány esélyű a megmaradás”? A magyar társadalomban a remény vagy a reménytelenség uralkodik inkább?*

– Szerencsésebb nemzetekben eleve van egy egészséges reménytudat, és azért nem zenek gyermekeket, mert a jövőndő nemzedék sorsa is viszonylag biztosítva van. Nálunk ambivalencia, kettősség van. A társadalomnak van egy kalmárabb része, amelynek a magyar jövő valóban tejjel-mézzel folyó Kánaán, az ő szűk rétegüknek ennél jobb üzlet, mint ez a kis kódisnak föltüntetett ország, nincsen. A többségnek viszont ez eléggé nehezen elfogadható, mert az igazságérzete fel kell hogy horgadjon. Rövid távon mindenképpen úgy érzem, hogy Magyarországon kalmárkézre adatott a jövő. És a kalmárkézről mindenkinek nemcsak a velencei kalmár jut az eszébe, hanem óhatatlanul az ország anyagi helyzete is, noha félek, hogy most már a szürkeállomány, a szellem, az erkölcsi kiteljesedés, a tudás is kufárkézre kerül. Ennek a folyamatnak az állomásai, hogy elszippantják, megrontják vagy kontraszelektálnak. Úgyhogy gyakorlatilag nálunk ez a szatócsszemlélet alaposan kitágult. Nagy arzenálja van.

– *Ennek a helyzetnek a következménye volt a december 5-ei népszavazás, amivel szentesítettük Trianont. Azt írta, hogy nagyon fáj Trianon. Mondhatjuk azt, hogy Trianon óta halálra vagyunk ítélve? Úgy járunk, mint az indiánok, rezervátum-magyarok leszünk?*

– Hát persze, hogy fáj. De azért annyi ősi hitem van, hogy reménykedjek. Trianon halálra ítéltetése kapcsán hadd mondjam el, hogy amikor húszban aláírták, utána rá négy vagy öt évre a magyar pengő a svájci frankkal vetekedett. Talpra tudtunk állni, kevesebben, miközben tele voltak a pályaudvarok azokkal a tisztviselőkkel, akik az elcsatolt részeken nem voltak hajlandók az új hatalomnak aláírni, mert volt morális önértetük. Ennek ellenére hiszem azt – bár most eléggé csalódott vagyok –, a magyarsággal Istennek terve van, és idáig még velünk a történelem folyamán senki hosszú távon nem tudott elbánni. Hogy miért, nem is biztos, hogy rajtunk múlik.

– Tehát „ezzel a néppel Istennek terve van”. Ez a bárány sorsa? Mit gondol, mi lehet ez a terv?

– Hogy mindenek dacára megmaradjunk! De még nem súgta meg, hogy hogyan. Tudom, hogy Istennek terve van velünk, mert kizárt dolog, hogy ne legyen! A Gondviselőt ezer évek vezénylik, mások az arányok. Az is lehet – és ezt kínomban mondom –, hogy ránk érvényes a Jób-képlet. Szerette Jóbot, mégis mindent elvett tőle, de ez a kifosztás lett később Jób gazdagsága. Nekem az az érzésem, hogy mi minden vonatkozásban egy ilyen kifosztásnak vagyunk az alanyai. Kifosztottak minket a tatárok, a törökök is, de amíg csak gazdaságilag fosztottak ki, akkor talpra álltunk. Akárhogy is nézzük, most lelkileg is ki vagyunk fosztva. De hogy Istennek pusztán az legyen a terve, hogy megrabol, engedi, hogy ellenségeink, legalábbis átmenetileg győzedelmeskedjenek, és csak az legyen a jóvátételi végeredmény, hogy mégis megmaradunk? Ez elképzelhetetlen, mert a pusztta megmaradás még nem építkezést, hanem a minimumot jelenti. Mert ha a maximumot, az nem más, mint a folytonos tengődés. Hiszem, hogy a helyzetünk, mint Jóbé, még jóra fordul: „Lesz még egyszer ünnep a világon!” ☒

BENE ÉVA